

מסורת הש"ס

^(א) וברכות מז: ושי"ן, ^(ב) ז"ק סו, ^(ג) הגזול רש"י, ^(ד) נעליז ס: ושי"ן, ^(ה) נז"ל אמר רבא ובהא"ש ז"ק פ"י ססי טו גרים רב אש"ן, ^(ו) נז"ל אונכרי פי' לשון פרסי עשוי מלגמט הנשאל. ערוך, ^(ז) ונע"י חוס' נעלי ט. ד"ה הווא', ^(ח) שלו. רש"א, ^(ט) ונע"ע חוס' שבת קכח. סד"ה ונתן וכו', ^(י) נז"ל אונכרין,

תורה אור השלם

¹. ואמרתם הנה מחללאה והפחתם אותו: אמר יי צבאות והבאתם גזול ואת הפסח ואת החולה והבאתם את הפנוחה הארצה אותה מידכם אמר יי:

מלאכי א יג

². דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מבם קרבן לך מן הבהמה מן העקר ומן העזאן תקריבו את קרבנכם: ויקרא א ב ³. כי אני יי אהב משפט שלא גזל בעולה ונתתי פעלתם בצאת גבירת עולם אברות להם: ישעיהו סא ח

הגהות הב"ח

^(א) חוס' ד"ה ה קנייה צילוט וקרינא ביה מבם משלם וכו': ^(ב) בא"ד והא דשמעין ליה לעולא כז"ל ומיבא לעיל נמחק:

גליון הש"ס

חוס' ד"ח משום כו' וא"ת לקמן דפסלינן לולב של אשירה. וזו אינו קושוא כ"כ דז"ל דלרין ליתן טעם לשמולא דלא ס"ל למנאיה הבאה בעצירה ועכ"פ זיז"ט ז' דרבנן דמ"מ אשירה פסול משום כחמוי וכו' ועדיפא יס להקשות דלמה לי קרא מן הנקר להוציא הענבר תיפוק ליה משום מנאיה הבאה בעצירה:

שנאמר והבאתם גזול וגו'. דאשכחן קרא דלוסר להציא מנאיה בעצירה:

מה פסח אין לו תקנה. לאחר זמן להקריבו שהרי מוס קצוב עולמית הוא: **אף גזול.** ילפינן מינה דאין לו תקנה לאחר זמן ואפילו ביאוש דשמעין ליה למריה דמייאש ואמר ווי ליה לחסרון כיס ואע"ג דלענין מקני אמרינן צבצא קמא ^(סח.) דקני ליה ביאוש והוי ידידה אפ"ה אקרובי למזבח לא: **שונא גזל בעולה.** בעולות שאתם מביאין לי אני שונא את הגזול שאתם גוזלים אותם ואע"פ שהכל שלי ואף מתחלה שלי הייתה: **אתמר נמי.** דטעמא דמתני' בגזול זי"ט שני משום מנאיה הבאה בעצירה: לא **שנו.** בגזול פסול: **מסוך שונא נשאל.** דהא זי"ט שני לא כתיב לכס למעוטי: **לעולם זי"ט ראשון.** ולא תידוק כדדייק' הא שאלו כשר דכ"ש דשאלו פסול ומתני' לא מיבעיא שאלו קאמר: **אימא ספס גוילא.** מיד ואע"ג דלא שמעין דאייאש: **יאוש בעלים הוא.** שהרי צפניו הוא גזולו מידו ואין כח להזיל: **קמ"ג.** דעד דשמעין דאייאש לא קני ליה דמימר אמר השתא הוא דתקיף מינאי למחר תפסינא ליה **דנינא: אוונכרי.** תגרי כל דבר להשתכר זו כגון כלים קטנים ממתין ומסריקות ולולבין וקורין מרזי"ש: **כי וצניטו אסא מנכרים.** כשתקנו הדס מן הנכרים לאגוד צהן להושענא: **ליגזוו אינהו.** הס יתמכוהו מן התמוזר ויתנוהו לכס: **מאי טעמא ספס עכו"ס גולי ארעפא מישראל נינאו.** ושמא אותו קרקע מישראל הוה: וקרקע

לאו ידידה הוא אלא לאו ביום טוב שני וקתני גזול פסול ^(א) (רבא אמר) לעולם ביום טוב ראשון ולא מיבעיא קאמר לא מיבעיא שאול דלאו ידידה הוא אבל גזול אימא סתם גזילה יאוש בעלים הוא וכדידיה דמי קא משמע לן אמר להו רב הונא להנהו ^(ב) אוונכרי זכי וזבניתו אסא מעכו"ם לא תגזוו אתון אלא לגזווה אינהו ויהבו לכו מאי טעמא סתם עובדי כוכבים גולני ארעתא גינהו וקרקע

דהא מכס דרשינן צפ"ק דחולין ^(ד' ה. ה.) (וש) מכס ולא כולנס להוציא את המומר מכס צכס חלקתי ולא צאומות ואע"פ שי' לומר דרישא דקרא מייתי הכא ומקרבנכס דסיפא דקרא קא דריש כמו שמפרט"מ גבי לא תמחמן דסוף האומר צקדושין ^(ד' סח:) (וש) לא משמע כן כלל וי"ל דהא דקאמר צמרובה לפני יאוש למא לי קרא משום דלפני יאוש אין יכול להקדיש והרי הוא חולין כדאמרינן גזל ולא נתיאשו הצעלים שניהם אינם יכולים להקדיש דאיש כי יקדיש את ביתו אמר רחמנא מה ביתו ^(א) צרשמו דכא"י צמרובה ^(ב"ק דף סח:) ואפילו מאן דפליג לא פליג אלא צבעלים אצל צגולן גופיה מודה דאין יכול להקדיש והא דמייתי הכא קרא דמכס אע"ג דמציתו נפקא אורחא דגמרא צבכי דמייתי מכס משום דאי לא כתיב ביתו הוה מוקמינן מכס להך דרשא אצל השתא דכתביה הני קראי אייתר ליה מכס להוציא את המומר ולצבס חלקתי ודכוותה אשכחן פרק אחד דיני ממונות ^(סנהדרין ד' לד:) (וש) דדרש' נגעים ציום מדכתבי צציום הראות צו וצפ"ק דמועד קטן ^(ד' ט.) מוקי לה לחת"ך שני יוס שאתא רואה ויש יוס שאין אתה רואה וציום נפקא לן מדכתבי כנגע נראה לי ולא לאורי וכן צשליהי פרק שני דמגילה ^(ד' כ. וש) דלא מוהלין אלא ציום דכתיב ציום השמיני וצפרק ר"א דמילה ^(שבת ד' קנז.) מוקי ליה ציום אפילו צשבת ולילא ממעט מדכתבי צן שמונת ימים ועוד איכא דכוותיהוה צדוכתי טובא^(א): **הא קנייה ביאוש.** וקרינא ביה ^(א) לכס משלכס משמע דקסבר ר' יוחנן יאוש כדי קנה וקשה דצמרובה ^(ב"ק ד' סח:) קאמר ר' יוחנן דתשלומי ארצעה וחמשה חיוביה צין לפני יאוש צין לאחר יאוש ואי יאוש קני אמאי חיבי שלו הוא טובח שלו הוא מוכר כדי האי גוונא דיין הסם לעיל ^(דף סו:) רב ששת אמילתיה דרב דקאמר כי ניים ושכיב רב אמר להא שמעתא ועוד דצהגזול צתרא ^(שם דף קטו.) שמעין צהדיא לר' יוחנן משמיה דר' ינאי דשינוי רשות ואח"כ יאוש לא קני ויש ספרים דגרסינן הכא הא קנייה ותו לא ואפילו גרסינן ביאוש יש לפרש דהכי קאמר הא קנייה ציאוש ושינוי השם כדאמרינן צמרובה ^(שם דף סו:) הגנב והגולן הקדשן הקדש ואפילו למאן דאמר יאוש לא קני משום דהא איכא יאוש ושינוי השם מעיקרא חולין והשתא הקדש וא"ת א"כ מאי פריך הסם אצ"י לרבא דאמר יאוש קני מדכתבי קרבנו ולא הגזול ואמאי דתיק לשנויי דגזל קרבן דצבצירה הא ממה נפשך הסם קני דאיכא יאוש ושינוי השם ומ"מ מייפסיל להקרבה משום מנאיה הבאה בעצירה כדאמרינן הכא וכמו כן קשה צסוף ההיא שמעתתא דדייק רבא דיאוש כדי לא קני מדכתבי קרבנו ולא הגזול ועולא נפקא ליה הסם מגזול דומיא דפסח דלית ליה תקנתא וי"ל דאס איתא דיאוש כדי קני הוי שלו קודם הקדש ותו לא חשיב מנאיה הבאה בעצירה וכן מוכח לקמן צשמעתין גבי ^(נכרי) וליקניניהו צשינוי השם משמע דאי קנו ליה מזו נפקי ציה ולא חשיב מנאיה הבאה בעצירה אצל אי יאוש כדי לא קני ועל ידי הקדשן קא קני ליה דאיכא יאוש ושינוי השם השתא אז חשיב מנאיה הבאה בעצירה וכבוהא שמעתין דלא חשיב מנאיה הבאה בעצירה היכא דקני ליה מצינן למימר דקני קודם צאגודה אפילו למאן דלא צעי אגד הא קני ליה קודם י"ט דאכתי לא חל חיוב מנאיה ואי נמי אפילו צז"ט דלא דמי למקדיש דחל קנין והקדש ציחד והא דשמעין ליה ^(א) לעיל לעולא צהגזול צתרא ^(שם דף קד.) גבי פלוגתא דר"ש ורבנן צעורות של גנב ושל גולן אי סתם גניצה יאוש צעלים או סתם גזלה קאמר דקאמר עולא מחלוקת צסתם אצל צידוע דברי הכל קני הסם איכא יאוש ושינוי השם כדאמרינן צההיא שמעתא דמרובה ^(שם דף סו:) דמעיקרא קרו ליה משכא והשתא קרו ליה אצראו והא דמשמע צריש הגזול קמא ^(שם דף זר.) צההיא דגזל סאה דאף על גב דשינוי קונה חשיב מנאיה הבאה בעצירה אף על פי שקנאו צשינוי מעשה קודם צבא לידי חיוב חלה הסם דיחויא צעלמא הוא אי נמי שאני צברכה דאיכא נמי הזכרה לשם שמים ולפי שיטה זו צריך לייצב סוגיא דהניחוק ^(גיטין דף נה.) דאמר עולא דצר תורה צין נודעה צין לא נודעה אינה מכפרת וסוגיא דהגזול צתרא וסוגיא דמרובה ור"ת מפרש צענין אחר משום קשיא דעולא אדעולא והרבה הארכתי צמרובה וצפרק הניחוקן ^(שם דף נה:): **בַּרְתוּךָ שיוצא בשאול יוצא בגזול.** הכא דווקא שהוא מדרבנן לא חייש אמנאיה הבאה בעצירה:

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

משום דהוה ל"ה מצוה הבאה בעבירה. והדמניא לקמן פ' לולב וערבה ^(ד' מג.) לכס משלכס להוציא את השאלו ואת הגזול משום שאלו איצטריכא דצללו לכס נפקא לן גזול משום מנאיה הבאה בעצירה דאע"ג דקרא גבי קרבן כתיב הוא הדין צכל מנאות דהוידאוריית' כדמוכח צריש הגזול קמא

^(ב"ק ד' זר.) גבי הרי שגזל סאה של חיטין ועטנה ואפאה והפריש ממנה חלה דאין זה מצדך אלא מנאך ^(א) וא"ת לקמן ^(ד' פג:) דפסלינן לולב של אשרה ושל עיר הנדחת משום דמיכתת שיעוריה תיפוק ליה משום מנאיה הבאה בעצירה ותו אמאי שרינן דללו אשרה דמשה וי"ל דלא דמי לגזל דמתמת עצירת הגזל צאה המנאיה שיזאא צו אצל הני אטו מחמת עצירה שנעשית צו מי נפיק ציה ומייה יש ספרים דגרסו' לקמן ^(ד' לה.) אמתני' דאתרוג של אשרה מ"ט משום דהוה ליה מנאיה הבאה בעצירה וגירסא משוצבת היא אלא טעמא משום דמיכתת שיעוריה דאתרוג נמי צעי שיעור כאגוז או צביצה דאף על גב דאמרינן לקמן ^(ד' לה:) טעמא משום דמייכר לקיחתה דמהאי טעמא פסלינן לקמן ^(ד' לה.) פלפלין ומייה תימא צפרק כל שעה ^(פסחים ד' לה:) דתניא אין יוצא ידי מנא צטצל דריש ליה מקרא תיפוק ליה משום מנאיה הבאה בעצירה דקא אכיל איסורא ונפיק ידי מנא^(א):

כי יקריב מבם אמר רחמנא וצאו ידידה הוא. תימא דצמרובה

^(ב"ק ד' סו:) ממעט גזול מדכתבי קרבנו והכא ממעט ליה מדכתבי מכס ואע"ג דאיכא דמוקי לה הסם צגזל קרבן דצבצירה מ"מ קשה למאן דלא מוקי ליה הכי ועוד קשה דהתם משמע דלפני יאוש לא צריך קרא דדריש קרבנו ולא הגזול וקאמר ה"ד אילימא לפני יאוש למא לי קרא ועוד קשה

דהא מכס דרשינן צפ"ק דחולין ^(ד' ה. ה.) (וש) מכס ולא כולנס להוציא את המומר מכס צכס חלקתי ולא צאומות ואע"פ שי' לומר דרישא דקרא מייתי הכא ומקרבנכס דסיפא דקרא קא דריש כמו שמפרט"מ גבי לא תמחמן דסוף האומר צקדושין ^(ד' סח:) (וש) לא משמע כן כלל וי"ל דהא דקאמר צמרובה לפני יאוש למא לי קרא משום דלפני יאוש אין יכול להקדיש והרי הוא חולין כדאמרינן גזל ולא נתיאשו הצעלים שניהם אינם יכולים להקדיש דאיש כי יקדיש את ביתו אמר רחמנא מה ביתו ^(א) צרשמו דכא"י צמרובה ^(ב"ק דף סח:) ואפילו מאן דפליג לא פליג אלא צבעלים אצל צגולן גופיה מודה דאין יכול להקדיש והא דמייתי הכא קרא דמכס אע"ג דמציתו נפקא אורחא דגמרא צבכי דמייתי מכס משום דאי לא כתיב ביתו הוה מוקמינן מכס להך דרשא אצל השתא דכתביה הני קראי אייתר ליה מכס להוציא את המומר ולצבס חלקתי ודכוותה אשכחן פרק אחד דיני ממונות ^(סנהדרין ד' לד:) (וש) דדרש' נגעים ציום מדכתבי צציום הראות צו וצפ"ק דמועד קטן ^(ד' ט.) מוקי לה לחת"ך שני יוס שאתא רואה ויש יוס שאין אתה רואה וציום נפקא לן מדכתבי כנגע נראה לי ולא לאורי וכן צשליהי פרק שני דמגילה ^(ד' כ. וש) דלא מוהלין אלא ציום דכתיב ציום השמיני וצפרק ר"א דמילה ^(שבת ד' קנז.) מוקי ליה ציום אפילו צשבת ולילא ממעט מדכתבי צן שמונת ימים ועוד איכא דכוותיהוה צדוכתי טובא^(א): **הא קנייה ביאוש.** וקרינא ביה ^(א) לכס משלכס משמע דקסבר ר' יוחנן יאוש כדי קנה וקשה דצמרובה ^(ב"ק ד' סח:) קאמר ר' יוחנן דתשלומי ארצעה וחמשה חיוביה צין לפני יאוש צין לאחר יאוש ואי יאוש קני אמאי חיבי שלו הוא טובח שלו הוא מוכר כדי האי גוונא דיין הסם לעיל ^(דף סו:) רב ששת אמילתיה דרב דקאמר כי ניים ושכיב רב אמר להא שמעתא ועוד דצהגזול צתרא ^(שם דף קטו.) שמעין צהדיא לר' יוחנן משמיה דר' ינאי דשינוי רשות ואח"כ יאוש לא קני ויש ספרים דגרסינן הכא הא קנייה ותו לא ואפילו גרסינן ביאוש יש לפרש דהכי קאמר הא קנייה ציאוש ושינוי השם כדאמרינן צמרובה ^(שם דף סו:) הגנב והגולן הקדשן הקדש ואפילו למאן דאמר יאוש לא קני משום דהא איכא יאוש ושינוי השם מעיקרא חולין והשתא הקדש וא"ת א"כ מאי פריך הסם אצ"י לרבא דאמר יאוש קני מדכתבי קרבנו ולא הגזול ואמאי דתיק לשנויי דגזל קרבן דצבצירה הא ממה נפשך הסם קני דאיכא יאוש ושינוי השם ומ"מ מייפסיל להקרבה משום מנאיה הבאה בעצירה כדאמרינן הכא וכמו כן קשה צסוף ההיא שמעתתא דדייק רבא דיאוש כדי לא קני מדכתבי קרבנו ולא הגזול ועולא נפקא ליה הסם מגזול דומיא דפסח דלית ליה תקנתא וי"ל דאס איתא דיאוש כדי קני הוי שלו קודם הקדש ותו לא חשיב מנאיה הבאה בעצירה וכן מוכח לקמן צשמעתין גבי ^(נכרי) וליקניניהו צשינוי השם משמע דאי קנו ליה מזו נפקי ציה ולא חשיב מנאיה הבאה בעצירה אצל אי יאוש כדי לא קני ועל ידי הקדשן קא קני ליה דאיכא יאוש ושינוי השם השתא אז חשיב מנאיה הבאה בעצירה וכבוהא שמעתין דלא חשיב מנאיה הבאה בעצירה היכא דקני ליה מצינן למימר דקני קודם צאגודה אפילו למאן דלא צעי אגד הא קני ליה קודם י"ט דאכתי לא חל חיוב מנאיה ואי נמי אפילו צז"ט דלא דמי למקדיש דחל קנין והקדש ציחד והא דשמעין ליה ^(א) לעיל לעולא צהגזול צתרא ^(שם דף קד.) גבי פלוגתא דר"ש ורבנן צעורות של גנב ושל גולן אי סתם גניצה יאוש צעלים או סתם גזלה קאמר דקאמר עולא מחלוקת צסתם אצל צידוע דברי הכל קני הסם איכא יאוש ושינוי השם כדאמרינן צההיא שמעתא דמרובה ^(שם דף סו:) דמעיקרא קרו ליה משכא והשתא קרו ליה אצראו והא דמשמע צריש הגזול קמא ^(שם דף זר.) צההיא דגזל סאה דאף על גב דשינוי קונה חשיב מנאיה הבאה בעצירה אף על פי שקנאו צשינוי מעשה קודם צבא לידי חיוב חלה הסם דיחויא צעלמא הוא אי נמי שאני צברכה דאיכא נמי הזכרה לשם שמים ולפי שיטה זו צריך לייצב סוגיא דהניחוק ^(גיטין דף נה.) דאמר עולא דצר תורה צין נודעה צין לא נודעה אינה מכפרת וסוגיא דהגזול צתרא וסוגיא דמרובה ור"ת מפרש צענין אחר משום קשיא דעולא אדעולא והרבה הארכתי צמרובה וצפרק הניחוקין ^(שם דף נה:): **בַּרְתוּךָ שיוצא בשאול יוצא בגזול.** הכא דווקא שהוא מדרבנן לא חייש אמנאיה הבאה בעצירה:

וקרקע

ל.

ו א מיי פ"ח מה' לולב הלכה א טוש"ע א"ח
ז מיי תרמ"ט סעיף א:
א ב מיי פ"ה מהלכות איסורי מוצח הלכה ז סמג לאין שני:
ח ג טוש"ע א"ח סימן תרמט סעיף א
צה"ה:

לעזי רש"י

מרצ"ש (מרציר"ש).
מוכרי סדקות, רובלים.

רבינו חננאל

ובשאר הימים נמי לפני יאוש ^(א) דהא אינו שלכס, לאחר יאוש משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה, שנאמר כי אני ה' אוהב וגו'. אתמר נמי אמר ר' אסי, יבש פסול לפי שאינו הדר, גזול פסול משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה. ור' יצחק פליג ואמר, הני מילי ביום טוב ראשון, אבל משני ואילך, מתוך שיוצא כולבם שאול יוצא נמי בגזול אחר יאוש. מיתביה על ר' יצחק ממתני' דקתני לולב הגזול והיבש פסול, ודייקין מינה גזול פסול, הא שאול כשר, ושאלו כשר לא משכחת ביום טוב ראשון דהא בהודיא כתיב לכס למעוטי אפי' השאול, אלא משני ואילך השאול כשר, ואפילו הכי גזול פסול. ומשני רב אשי מתני' לעולם ביום ראשון, ואיצטריך סד"א שאול ודאי לאו ידידה, אלא גם גזול אימא סתם גזילה דייאוש בעלים היא, וקנייה ביאוש ידידה הוא, קמ"ל דלא. כדאמר ר' חייא לאונכרי, פי' כגון ^(ב) בית של נשיא הממונה בצרכיו, וכיוצא בנשיא אנשים חשובין, הממונין בערכיהן נקראין [אוונכרי]. אמר להו כי וזבניתו אסא, ליגזו אינהו אסא, כי הוכי דליהו יאוש בידיהו דניגים ושינוי רשות ביריכוי, דגדים גולני ננהו

^(א) הדבר תמוה דהא ציז"ט שני לא צעי לכס רק העעם משום מנאיה הבאה בעצירה ואולי דאיש טי"ס נפל ככהל וע"ש.

^(ב) נראה דז"ל פי' כגון הממונה צבתי הנשוי צצרכיו וכיול"א צנשאי וכו'.

עין מושפט נר מצוה